

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 215/04-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2004 predbežne prerokoval sťažnosť J. V., bytom P., ktorou namietal porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 51 ods. 1, základných práv podľa čl. 20 ods. 4 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom obce Chminianska Nová Ves, postupom Okresného úradu v Prešove, postupom Krajského úradu v Prešove a postupom Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. V. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. októbra 2003 doručená sťažnosť J. V., bytom P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 51 ods. 1, porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 4 a čl. 48 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom obce („*stavebnou činnosťou a prevádzkovaním stavby chodníka*“) Chminianska Nová Ves (ďalej len „obec“), postupom Okresného úradu v Prešove (ďalej len „okresný úrad“), postupom Krajského úradu v Prešove (ďalej len „krajský úrad“) ako odvolacieho orgánu a postupom Slovenskej republiky.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že 30. marca 1998 podal podnet okresnému úradu, v ktorom upozornil na stavbu na jeho pozemku zrealizovanú bez jeho súhlasu a vedomia v rozpore so zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov. Vo veci sa uskutočnilo miestne šetrenie v obci, kde bolo zistené, že obec nevlastní žiadne doklady svedčiace o ohlásení stavebných úprav, resp. vydaní stavebného povolenia na stavebnú činnosť a prevádzkovanie stavby chodníka na pozemku sťažovateľa. Listom z 20. mája 1998 bolo sťažovateľovi oznámené začatie konania vo veci odstránenia stavby. Dňa 2. júna 1998 vydal okresný úrad rozhodnutie, ktorým zastavil konanie vo veci odstránenia stavby. Sťažovateľ 18. júna 1998 podal odvolanie proti citovanému rozhodnutiu okresného úradu. Krajský úrad 6. augusta 1998 vydal rozhodnutie, ktorým zamietol odvolanie sťažovateľa a potvrdil rozhodnutie okresného úradu (3. septembra 1998 vydal rozhodnutie, ktorým opravil chyby v rozhodnutí zo 6. augusta 1998). Na základe podnetu Krajskej prokuratúry v Prešove (ďalej len „krajská prokuratúra“) 11. novembra 1998 krajský úrad vydal rozhodnutie, ktorým zrušil rozhodnutie zo 6. augusta 1998 a zrušil aj rozhodnutie okresného úradu z 2. júna 1998. Okresný úrad listom z 27. januára 1999 oznámil sťažovateľovi, že vec postúpil na vybavenie obci. V období od 16. augusta 1998 do 10. apríla 2003 podal sťažovateľ viacero podnetov krajskej prokuratúre a Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“). Okresný úrad 30. novembra 2001 vydal rozhodnutie, ktorým zastavil konanie o odstránení stavby, oznámené listom z 20. mája 1998. Proti rozhodnutiu sa sťažovateľ 7. januára 2002 odvolal. Krajský úrad 22. mája 2002 rozhodnutie okresného úradu z 30. novembra 2001 zrušil. V konaní, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, bolo zvolané miestne šetrenie na 16. máj 2002, ktorého sa sťažovateľ nemohol zúčastniť, pretože sa

o ňom dozvedel oneskorene. Miestne šetrenie sa uskutočnilo bez účasti sťažovateľa napriek tomu, že požiadal o zmenu jeho termínu. Okresný úrad listom z 26. júla 2002 oznámil sťažovateľovi, že vo veci nebude konať. Dňa 18. septembra 2003 požiadal sťažovateľ krajský úrad, aby vydal rozhodnutie vo veci na základe nečinnosti nižšieho správneho orgánu, ktorý mu listom z 24. septembra 2003 oznámil, že požiadal obec o spisový materiál. Podľa sťažovateľa sa vo veci nekoná.

Sťažnosť sťažovateľa nespĺňala všeobecné náležitosti na začatie konania podľa § 20 a § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ústavný súd výzvou zo 6. februára 2004 vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov sťažnosti. Na výzvu sťažovateľ odpovedal podaním doručeným ústavnému súdu 20. februára 2004. Uviedol, že splnomocnenie na jeho zastupovanie pred ústavným súdom nepredložil z dôvodu, že nenašiel advokáta, ktorý by túto službu vykonal bez akejkoľvek finančnej požiadavky. Zároveň požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom. V prílohe podania predložil potvrdenia, na základe ktorých je toho názoru, že spĺňa predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu ústavným súdom a dokumentáciu súvisiacu s vecou. Podanie označené ako „*Doplnený návrh*“, ktorým mal sťažovateľ odstrániť nedostatky citovanej sťažnosti, je obsahovo zhodný s pôvodnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu 28. októbra 2003, až na citáciu obsahu článkov dohovoru, porušenie ktorých namieta, (strana 7 podania) a odôvodnenie priznania primeraného finančného zadost'učinenia (strana 9 podania).

Sťažovateľ žiada ústavný súd, aby v predmetnej veci vydal rozhodnutie, v ktorom „*vysloví, že:*

1. Obec Chminianska Nová Ves svojou stavebnou činnosťou a prevádzkovaním stavby chodníka na súkromnom pozemku (...) porušuje jeho práva chránené čl. 1 Dodatkového protokolu (...) k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (...) a čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresný úrad Prešov a Krajský úrad Prešov svojím postupom (...) porušili čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, (...) čl. 2 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Okresný úrad Prešov a Krajský úrad Prešov svojím postupom (...) spôsobujú prieťahy v konaní vo veci odstránenia stavby na pozemku J. V. (...) a tým porušujú čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podľa ktorého musím mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom a čl. 2 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

4. Slovenská republika nezabezpečila J. V. právo na prejednanie veci zákonnosti postupu správnych orgánov štátnej a verejnej moci v správnom konaní (...) pred nezávislým a nestranným súdom a to pre diskriminačné ustanovenia § 250a a 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku v náväznosti na čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čím došlo k porušeniu čl. 6, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (...)“.

Sťažovateľ ďalej žiadal, aby ústavný súd:

A) „prikázal:

1. Obci Chminianska Nová Ves aby neprevádzkovala a nevykonávala stavebné, rekonštrukčné a údržbárske práce na stavbe chodníka (...) až do právoplatného ukončenia správneho konania o odstránení stavby (...).

2. Krajskému úradu v Prešove aby vydal rozhodnutie o odstránení stavby chodníka (...) do 15 dní od doručenia rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky“.

B) priznal primerané finančné zadosťučinenie „nasledujúcim návrhom:

1. Obec Chminianska Nová Ves (...) je povinná uhradiť finančné zadosťučinenie v sume 500 000 Sk (päťstotisíc korún slovenských) a to do 3 dní od doručenia rozhodnutia Ústavného súdu.

2. Okresný úrad Prešov na základe porušenia základných ľudských práv a slobôd J. V. je povinný uhradiť finančné zadosťučinenie za porušenie podľa časti I. bodu 2 v sume 100 000 Sk (stotisíc korún slovenských) a podľa bodu 3 v sume 500 000 Sk (päťstotisíc korún slovenských) a to do 3 dní od doručenia rozhodnutia Ústavného súdu.

3. *Krajský úrad Prešov (...) je povinný uhradiť finančné zadosťučinenie za porušenie podľa časti I. bodu 2 v sume 100 000 Sk (stotisíc korún slovenských) a podľa bodu 3 v sume 100 000 Sk (stotisíc korún slovenských) a to do 3 dní od doručenia rozhodnutia Ústavného súdu.*

4. *Slovenská republika (...) je povinná uhradiť finančné zadosťučinenie (...) v sume 1 000 000 Sk (milión korún slovenských) a to do 3 dní od doručenia rozhodnutia Ústavného súdu“.*

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňuje sťažovateľ tým, že „*obec, Okresný úrad ale i Krajský úrad boli a sú v zmysle stavebného zákona - štátny stavebný dohľad, ktorého povinnosťou je dohliadať nad dodržiavaním platných príslušných zákonov a nie ich porušovať. (...) A zadosťučinenie, ktoré požadujem od Slovenskej republiky vychádza zo záväzku, ktorý prijala pristúpením k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Dodatkových protokolov. (...)“.*

Ústavný súd na obecnom úrade obce zistil, že príslušným stavebným úradom bol v tejto veci pôvodne Okresný úrad, odbor životného prostredia Prešov. Stavebné povolenie na stavbu realizovanú na pozemku sťažovateľa vydané nebolo.

Obvodný úrad životného prostredia v Prešove listom zn. ŽP 1/2004/00776-01/Ká z 19. mája 2004 oznámil ústavnému súdu, že vec týkajúca sa stavebnej činnosti na pozemku sťažovateľa je na ňom vedená pod sp. zn. ŽP SP 2596/2002-Ja/139.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach, ktorými fyzické osoby alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podmienky

konania o sťažnostiach sú upravené v ustanoveniach § 20 ods. 1 a § 49 až 56 zákona o ústavnom súde, pričom nesplnenie všeobecnej alebo osobitnej podmienky je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania je namietané porušenie čl. 2 ods. 2 a čl. 51 ods. 1 ústavy a základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 4 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 6, čl. 13 a čl. 14 dohovoru a práv podľa čl. 1 dodatkového protokolu „*stavebnou činnosťou obce a prevádzkovaním stavby chodníka na súkromnom pozemku*“, postupom okresného úradu, postupom krajského úradu ako odvolacieho orgánu a postupom Slovenskej republiky.

1. Sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 4 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu postupom obce ústavný súd odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K tomuto záveru dospel na základe skutočnosti, že ochranu vlastníckemu právu pred jeho ohrozením alebo porušením zásadne poskytujú všeobecné súdy [čl. 142 ods. 1 ústavy, § 7 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a § 123 a nasl. Občianskeho zákonníka, prípadne aj iné zákony ako napríklad Obchodný zákonník].

Sťažovateľ sa proti namietanému postupu obce mohol brániť v konaní o ochrane vlastníckeho práva na príslušnom všeobecnom súde podľa § 126 a nasl. Občianskeho zákonníka (ktoré poskytuje ochranu každému vlastníkovi pred zasahovaním do jeho vlastníckeho práva), a nie v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Napriek tomu, že z pripojených príloh vyplýva, že sa sťažovateľ obracal na rôzne orgány, nijako nedokladoval (a ani netvrdil), že sa obrátil aj na príslušný všeobecný súd so žalobou o ochranu svojho vlastníckeho práva.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 i. f., ako aj z § 49 zákona o ústavnom súde vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o porušení základných práv a slobôd je daná iba subsidiárne, t. j. v prípade, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V súvislosti s tým upriamuje ústavný súd pozornosť na § 7 ods. 1 OSP, podľa ktorého „V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných

a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány“.

Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa zistil, že ochranu jeho vlastníckemu právu poskytujú všeobecné súdy v konaní podľa § 126 a nasl. Občianskeho zákonníka, a nie ústavný súd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy,

sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol už po jej predbežnom prerokovaní pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ namieta aj nečinnosť označených orgánov porušujúcich v sťažnosti označené práva.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Podľa § 7 ods. 2 OSP v občianskom súdnom konaní súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci. Iným zásahom je aj nečinnosť orgánu verejnej správy.

Podľa § 250t ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej moci nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť

orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

Z citovaných právnych noriem vyplýva, že vo veci sťažovateľa je daná právomoc všeobecného súdu v správnom súdnictve rozhodovať o nečinnosti orgánu verejnej správy, ktorými sú aj označení porušovateľa jeho práv.

Sťažovateľ mal pred podaním sťažnosti ústavnému súdu využiť na ochranu svojich práv iný účinný právny prostriedok ochrany, za ktorý treba považovať možnosť podania žaloby proti nečinnosti orgánu verejnej správy v súlade s citovaným ustanovením § 250t ods. 1 OSP.

Nevyužitie možnosti účinnej ochrany namietaného porušenia práv sťažovateľa v správnom súdnictve nemožno nahrádzať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

Z obsahu sťažnosti však vyplýva, že sťažovateľ nepodal žalobu podľa § 250t OSP, ale so svojou sťažnosťou sa obrátil priamo na ústavný súd.

Vychádzajúc z týchto právnych záverov a skutkového stavu opísaného sťažovateľom ústavný súd dospel k záveru, že pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, ktorá smeruje proti nečinnosti označených orgánov verejnej moci, nie je daná jeho právomoc (čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 a s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol už po jej predbežnom prerokovaní.

3. Sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 2 ods. 2 ústavy, základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 13 dohovoru postupom okresného úradu a krajského úradu tým, že mu nedoručili oznámenie o miestnom šetrení zvolané na 16. máj 2002, ktoré sa konalo bez jeho účasti, a porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy tým, že mu označené orgány „*nevydali právoplatné rozhodnutie, spôsobujúce prietahy v konaní vo veci odstránenia stavby na pozemku*“.

V súlade s

§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde „Sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov“.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ mal aj vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv podať na príslušnom všeobecnom súde žalobu proti nečinnosti správneho orgánu (§ 250t OSP). Tento zákonný prostriedok ochrany svojich práv však nevyužil, ale priamo sa obrátil so sťažnosťou na ústavný súd. Takýto postup, ako už bolo uvedené,

vylučuje princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol už na jej predbežnom prerokovaní pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

4. Sťažnosť smeruje aj proti Slovenskej republike, ktorá podľa sťažovateľa nezabezpečila *„právo na prejednanie veci zákonnosti postupu správnych orgánov štátnej a verejnej moci v správnom konaní o odstránení stavby, pred nezávislým a nestranným súdom a to pre diskriminačné ustanovenia § 250a a 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku v nadväznosti na čl. 51 ods. 1 ústavy“*, čím malo dôjsť k porušeniu čl. 6, čl. 13 a čl. 14 dohovoru.

Podľa názoru ústavného súdu v konaní o sťažnosti, v ktorom sa preskúmava namietané porušenie základných práv sťažovateľa, zodpovedá za porušenie označených práv len konkrétny orgán verejnej moci, a nie Slovenská republika.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namieta porušenie jeho práv postupom Slovenskej republiky, odmietol rovnako ako v ostatných častiach pre nedostatok právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

Keďže ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol ako celok, nepovažoval za potrebné sa so žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu na jeho zastupovanie pred ústavným súdom zaoberať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2004